

DOI: <https://doi.org/10.54937/dspt.2026.26.2.54-63>

Specific Features of Written and Reading Expression in Child with Dyspraxia

Špecifiká písomného a čitateľského prejavu u žiaka s dyspraxiou

Miriam Vinceková

Abstract

The aim of this paper is to highlight the fact that dyspraxia does not exclusively affect motor skills, but also has a comprehensive impact on the learning process, particularly in the areas of writing and reading. The text focuses on the characteristics of dyspraxia, its manifestations in the school environment, and the typical difficulties students face in the areas of motor skills, organizational abilities, memory, and attention. Special attention is given to the manifestations of dyspraxia in written expression and reading skills. Research findings clearly underscore the need for an individualized approach and timely support for students with dyspraxia in the school setting.

Keywords: Dyspraxia. Motor skills. Learning difficulties. Writing. Reading. School support.

Úvod

Porucha vývinovej koordinácie (DCD) alebo dyspraxia je neurovývinová porucha charakterizovaná zlou motorickou koordináciou a ťažkosťami s učením motorických zručností u inak zdravého dieťaťa (Magová, 2025). Dyspraxia môže viesť k deficitom výkonných funkcií, čo bráni efektívnemu učeniu sa v ranom detstve. Deti s DCD majú ťažkosti s presným vykonávaním koordinovaných motorických činností. DCD sa prejavuje ako mierne oneskorenie jemnej a hrubej motoriky v detstve, ktoré sa neskôr pripisuje ťažkostiam s motorickým učením (Castellucci, Singla, 2024; Hladush et al., 2024). Medzi motorické príznaky, ktoré sa vyskytujú pri DCD, patria ťažkosti s vykonávaním koordinovaných motorických činností a poruchy jemnej a hrubej motoriky, ktoré vedú k nemotornosti, pomalosti a nepresným motorickým výkonom. Jednotlivci s DCD preto môžu vykazovať deficity v posturálnej kontrole (hypotónia alebo hypertónia, nezrelá distálna kontrola, slabá statická a dynamická rovnováha atď.), senzomotorickej koordinácii a motorickom učení (plánovanie motorických pohybov, učenie sa nových pohybov, adaptácia

na zmeny atď., bližšie Biottea, Danna, et al., 2019). Vývinová porucha koordinácie bola vnímaná ako dôsledok nezrelosti mozgových procesov, čo vedie k slabej organizácii, a môže mať vplyv prakticky na každú oblasť života. Existujú tri hlavné zložky vývinovej poruchy koordinácie, ktoré sú zobrazené v schéme a následne ich popisujeme.

Schéma 1: Zložky vývinovej koordinácie

Zdroj: vlastné spracovanie

Prvou zložkou je **ideácia**. Ide o schopnosť mozgu premýšľať alebo konceptualizovať, čo telo potrebuje urobiť (čo by sa malo stať automatickým po naučení zručnosti). Dieťa s DCD musí kognitívne zistiť, ktorá akcia je potrebná zakaždým, aj keď danú akciu už predtým vykonalo.

Druhou zložkou je **motorické plánovanie**. Ide o schopnosť zorganizovať si telo na akciu bez toho, aby o nej muselo premýšľať. Pri diagnóze DCD musí dieťa vedome premýšľať o akciách, niekedy na úkor danej úlohy.

Tretou zložkou je **vykonanie, realizácia**. Ide o schopnosť reagovať na podnety z prostredia a vykonať správny pohyb – v technickom zmysle sa to nazýva „motorická adaptívna reakcia“ – niečo, čo sa učíme robiť od okamihu narodenia ako reakciu na prichádzajúce podnety z okolia. Cvičenie zdokonaľuje pohyb a ten sa potom používa bez vedomého monitorovania. Nadácia pre dyspraxiu (2013) ponúka rady rozpoznať žiaka s dyspraxiou: Neschopnosť behať, skákať, chytať alebo kopat' do lopty, hoci ich rovesníci to dokážu. Ťažkosti s udržiavaním priateľstiev kvôli neschopnosti správať sa primerane v spoločnosti. Obmedzené chápanie priestorových pojmov ako „v“, „na“, „pred“, „za“ atď. Ťažkosti s chôdzou po schodoch. Slabé obliekanie. Pomalý a váhavý vo väčšine činností. Zdá sa, že sa nedokáže nič naučiť inštinktívne, ale musí sa učiť zručnostiam. Časté potkýnanie a pády. Slabý úchop ceruzky. Neschopnosť hrať jednoduché skladačky alebo hry na triedenie tvarov. Kreslenie je veľmi nezrelé. Často úzkostlivý a ľahko rozptýlený. Vyhýba sa telesnej výchove a hram. V triede má zlé výsledky, ale pri individuálnych

stretnutiach sa výrazne zlepšuje. Reaguje na všetky podnety bez rozdielu a rozsah pozornosti je slabý. Môže mať problémy s matematikou a písaním štruktúrovaných príbehov. Má veľké ťažkosti s opisovaním z tabule. Píše namáhavo a nezrelo. Nedokáže si zapamätať a/alebo riadiť sa pokynmi. Je vo všeobecnosti zle organizovaný (Kováčová, 2023; Hladush et al., 2024); Hladush et al., 2025; Magová, 2025).

Ťažkosti dieťaťa vo výchovno-vzdelávacom procese

Podľa Kirby (2009) a Zelinkovej (2009) sa môžu v školskom prostredí u žiakov s dyspraxiou objavovať rôznorodé ťažkosti ovplyvňujúce učenie a každodenné fungovanie. Časté sú **problémy s držaním tela pri sedení**, nestabilita trupu a potreba neustále meniť polohu tela, čo môže viesť k strate koncentrácie. Tieto prejavy súvisia so zníženým uvedomovaním si polohy tela (propriocepciou). U žiakov s DCD sa môžu vyskytovať aj **ťažkosti s bilaterálnou koordináciou**, ktoré sa prejavujú pri písaní, kreslení a ďalších manuálnych činnostiach. Žiak môže otáčať telo alebo papier, využívať pohyby celej ruky a rýchlo sa unavovať. Typický je **nezrelý úchop pera**, neistota v dominancii ruky a ťažkosti pri činnostiach vyžadujúcich spoluprácu oboch rúk. Ďalšou oblasťou sú **ťažkosti s rovnováhou a koordináciou pohybov**, ktoré môžu viesť k nechote zapájať sa do telesnej výchovy alebo pohybových aktivít, najmä ak zahŕňajú krížové pohyby alebo prácu s rovnováhou. V kognitívnej oblasti sa môžu objaviť **problémy s organizáciou, krátkodobou pamäťou a spracovaním pokynov**, čo môže viesť k mylnému hodnoteniu žiaka ako nepozorného alebo lenivého. Zároveň sa môžu vyskytovať **ťažkosti so zrakovo-motorickou koordináciou**, sledovaním pohybujúceho sa objektu a plynulým pohybom očí, čo môže negatívne ovplyvniť čítanie a spôsobovať únavu očí (Homolová, 2024). Tieto ťažkosti môžu mať vplyv aj na **sociálne fungovanie žiaka**, keďže opakované neúspechy a motorická nešikovnosť môžu viesť k zníženému sebavedomiu a sociálnej izolácii (Hladush et al., 2025).

Prejavy žiaka s dyspraxiou v pisateľskom prejave

DCD sa bežne vyskytuje spolu s inými neurovývinovými poruchami ovplyvňujúcimi pozornosť, jazyk a čítanie, ktoré samy osebe môžu mať vplyv na výkon písania (Barnett, Prunty, 2020). Písanie rukou je komplexná zručnosť, ktorá zahŕňa parciálne úlohy, medzi ktoré patrí organizácia myšlienok, štruktúra fráz, pravopis, gramatika, pamäť, slovná zásoba, plánovanie, revízia a motorický akt písania. Keď sa pozornosť sústreďuje na udržanie koncentrácie, písanie rukou sa stáva namáhavým, čo vedie k zníženiu kvality písomných diel. Prvá fáza písania rukou vyžaduje motiváciu pisateľa, ktorá aktivuje zámer písať. Nasleduje fáza sémantického vyhľadávania, v ktorej pisateľ rozvíja myšlienky zo slovnéj zásoby. V tejto fáze pisateľ rozpracuje, čo má napísať a vyhľadáva

sémantické informácie predtým, ako začne s úlohou motorického písania na papieri. Následne sa vykonáva syntaktická konštrukcia. Tieto 3 premotorické fázy sú najväčšími faktormi ovplyvňujúcimi rýchlosť písania rukou alebo počet slov vytvorených za minútu u žiakov s DCD. Pravopis je prvou fázou motorického plánovania a spočíva v priradovaní fonémy, hlásky, písmena, ku graféme, symbolu, ktorý fonému predstavuje. Fáza výberu alografu nastáva po úplnom priradení. Dlhšie slová vyžadujú dlhší čas na premenu foném na grafémy. Jednotlivci s DCD preto majú tendenciu prejavovať značné ťažkosti so slovami zloženými z 2 alebo viacerých slabík. Svalová adaptácia je poslednou fázou a nastáva, keď signál prechádza z mozgu do ruky. Jednotlivci s DCD majú problém s ovládaním rozstupov, veľkosti a zarovnania písmen, čo môže ovplyvniť čitateľnosť textu (Castellucci, Singla, 2024). Dyspraxia môže výrazne ovplyvniť rukopis, čo žiakom sťažuje čitateľné a efektívne písanie. Pochopenie toho, ako dyspraxia a ťažkosti s rukopisom súvisia, spolu s poskytovaním účinnej podpory pri dyspraxii, je nevyhnutné pre to, aby sa žiakom pomohlo prosperovať. Žiaci s dyspraxiou často čelia výrazným problémom s písaním rukou z dôvodu: Problémy s jemnou motorikou: Ťažkosti s koordináciou pohybov rúk a prstov. Únava: Písanie môže byť únavné a viesť k frustrácii, čo ovplyvňuje produktivitu. Zlá tvorba písmen: Písmená môžu byť zle tvarované alebo nekonzistentné vo veľkosti. Pomalá rýchlosť písania: Písanie môže trvať oveľa dlhšie ako u rovesníkov. Tieto problémy môžu žiakom obzvlášť sťažiť školu, čo ovplyvňuje ich sebavedomie a akademické výsledky. Je dôležité včas rozpoznať dyspraxiu a znaky písania rukou a poskytnúť im správnu podporu (Lisa, 2024). Dyspraxia významne ovplyvňuje písomné zručnosti, čím tento proces sťažuje a frustruje. Jedným z hlavných spôsobov, ako dyspraxia ovplyvňuje písanie, sú ťažkosti s motorickým plánovaním. Motorické plánovanie zahŕňa schopnosť mozgu plánovať a vykonávať pohyby, ktoré sú nevyhnutné pre úlohu, ako je písanie písmen a viet. Žiaci s dyspraxiou majú často problémy s motorickým plánovaním, čo vedie k nekonzistentným a zle tvarovaným písmenám. Pre žiakov s dyspraxiou sú náročné aj pravopisné schopnosti a umiestnenie písmen. Kvôli ťažkostiam s motorickým učením môžu mať problém zapamätať si poradie písmen v slovách, čo vedie k častým pravopisným chybám. Okrem toho môže byť ťažké udržiavať správne umiestnenie písmen na stránke, čo vedie k chaotickému a ťažko čitateľnému rukopisu. Tieto problémy ovplyvňujú schopnosť dieťaťa presne a včas dokončiť písomné úlohy. Dyspraxia výrazne ovplyvňuje písanie rukou, keďže ide o komplexný proces zahŕňajúci kognitívne, jazykové aj motorické zručnosti. Ťažkosti v motorickom plánovaní, jemnej motorike, pravopise a udržiavaní pozornosti vedú k pomalému, nečitateľnému a únavnému písaniu. Tieto problémy môžu negatívne ovplyvniť školský výkon aj sebavedomie žiakov, preto je včasná identifikácia a cieleňá podpora nevyhnutná.

Na základe uvedených ťažkostí, ktoré DCD spôsobuje v oblasti písania rukou, je zrejmé, že žiaci s touto poruchou potrebujú cielene zvolené stratégie podpory. Nasledujúca časť sa preto zameriava na konkrétne stratégie a prístupy, ktoré môžu pomôcť zlepšiť písomný prejav, znížiť únavu a podporiť akademický výkon žiakov s DCD.

Magrid (2024) popisuje nasledovné stratégie na zlepšenie písania, a to napr. formou efektívnych nástrojov na písanie:

- **Používanie správnych písacích pomôcok:** Používanie vhodného písadla môže výrazne zlepšiť zážitok z písania u žiakov s dyspraxiou. Písacie potreby s gumenými úchytkami pomáhajú žiakom udržiavať správny úchop, čím znižujú únavu rúk a zlepšujú kontrolu nad písacími pohybmi. Tieto úchytky poskytujú potrebnú podporu na rozvoj jemnej motoriky, ktorá je pre písanie nevyhnutná.
- **Používanie papiera na písanie:** Okrem toho, používanie milimetrového a linajkového papiera môže pomôcť pri udržiavaní správneho umiestnenia písmen a rozstupov. Štruktúrované rozloženie týchto papierov pomáha žiakom lepšie organizovať písanie, čo vedie k jasnejšiemu a čitateľnejšiemu textu.
- **Cvičenia a techniky písania:** Zapojenie sa do špecifických cvičení písania a precvičovacích techník môže časom zlepšiť písacie zručnosti u žiaka s dyspraxiou. Obzvlášť prospešné sú techniky, ktoré zlepšujú koordináciu ruka-oko. Aktivity, ako obkresľovanie tvarov, kopírovanie písmen a kreslenie vzorov môžu deťom aj žiakom s dyspraxiou pomôcť rozvíjať lepšiu kontrolu nad ich písacími pohybmi. Účinné môže byť aj používanie postupných formulárov. Tieto formy rozdeľujú proces písania na zvládnuteľné kroky, čo žiakom umožňuje sústrediť sa na jeden aspekt písania naraz, čím sa znižuje celková kognitívna záťaž. Nadmerné učenie, ktoré zahŕňa precvičovanie zručnosti nad rámec počiatočného zvládnutia, môže posilniť schopnosti písania a budovať sebavedomie u žiakov s dyspraxiou.
- **Pozitívna spätná väzba a motivácia:** Poskytovanie pozitívnej spätnej väzby a povzbudenie sú kľúčové pri pomoci žiakom s dyspraxiou pri rozvíjaní ich písacích zručností. Pozitívna spätná väzba posilňuje osvedčené postupy a pomáha žiakom pochopiť, čo robia dobre. Toto posilnenie môže byť silným motivátorom, ktorý žiakov s dyspraxiou povzbudzuje k neustálemu precvičovaniu a zlepšovaniu. Budovanie sebavedomia prostredníctvom povzbudenie je tiež dôležité. Oceňovanie drobných úspechov a pokroku, bez ohľadu na to, aký je malý, môže posilniť sebavedomie žiaka s dyspraxiou a ochotu zapojiť sa do písomných činností. Učitelia a rodičia by sa mali zamerať na úsilie a zlepšenie, a nie len na konečný výsledok, čím by sa u detí podporovalo zmýšľanie zamerané na rast.

Na základe skúseností Amin (2024) uvádza zoznam stratégií, ktoré poskytujú podporu žiakom s dyspraxiou pri písaní:

- **Pozícia pri písaní:** Žiak s dyspraxiou môžu mať problém s pohodlným a ľahkým sedením pri kreslení a písaní ako súčasťou limitnosti v oblasti hrubej motoriky (Čarnická, 2024). Nábytok v triede môže mať veľký vplyv na úspech žiakov v písaní. Keď žiak sedí na stoličke, jeho chodidlá by mali byť celou plochou na podlahe s kolenami a bokmi zvierajúcimi uhol 90 stupňov. Výška stola by mala byť rovnaká ako výška lakt'ov, keď sú

umiestnené pri boku tela. Toto usporiadanie môže byť prospešné aj pre žiakov s inými poruchami učenia, pretože im zabezpečí potrebnú oporu pri rôznych výzvach. Ak sa žiaci nakláňajú dopredu, stôl môže byť príliš nízky a ak dvíhajú ramená alebo ruky, môže byť príliš vysoký. Žiaci by mali sedieť približne v tzv. päťovej vzdialenosti od stola a papier by mal byť naklonený a posunutý podľa píšucej ruky. Žiaci môžu písať so zápästím držaným mimo stola, čo má za následok, že ich písanie je príliš ľahké kvôli nedostatočnej kontrole. Šikmé tabule sú užitočné, pretože žiak si môže o tabuľu oprieť zápästie, čo pomáha rozvíjať vhodnú polohu. Použitie brúsneho papiera pod listom papiera na písanie môže žiakom pomôcť spomaliť, upraviť ovládanie a tlak ceruzky pri reakcii na hmatové podnety. Žiaci si lepšie uvedomujú, ako sa ich ceruzka pohybuje.

- **Tvorba písmen:** Zámena písmen a číslíc je u mladších detí bežná, ale do 6 rokov sa zvyčajne uplatňuje správna orientácia. Pre niektorých žiakov s dyspraxiou a inými poruchami učenia môže byť tvorba písmen a ich zámena pretrvávajúcim problémom, ktorý môže ovplyvniť písanie a sťažiť čítanie. Aby sa žiaci naučili správne tvoriť písmená, môžu ich pred použitím ceruziek vytvoriť prstami vo vzduchu alebo v piesku, farbe, kréme na holenie, farebnej soli alebo ryži.
- **Priestorové vnímanie:** Žiak s dyspraxiou môžu začať písať riadok v strede stránky alebo budú písať šikmo cez stránku, a nie vodorovne zľava doprava. Nálepky sa dajú umiestniť vedľa okraja, aby žiakom ukázali, kde majú začať, a môžu tiež slúžiť ako vodítko, ktoré žiakom ukáže, že sa blížia k okraju papiera. Užitočné môže byť zvýraznenie čiar na písanie a použitie drevených paličiek na tvorenie ako oddelovača, ktorý žiakov povzbudí k tomu, aby medzi slovami nechávali vhodné medzery.
- **Mriežkový papier,** na ktorom žiaci umiestňujú každé písmeno slova do rámečka, môže žiakom pomôcť rozvíjať správne rozostupy medzi písmenami.

Popisované stratégie poukazujú na význam komplexného a individuálne prispôbeného prístupu k podpore písania u žiakov s dyspraxiou. Úprava písacích nástrojov, pracovného prostredia a polohy pri písaní, rozdelenie úloh na menšie kroky, využívanie vizuálnych pomôcok, technológií a cieľených cvičení spolu s poskytovaním pravidelnej pozitívnej spätnej väzby môžu výrazne zlepšiť čitateľnosť, rýchlosť a komfort pri písaní. Dôraz na motiváciu, znižovanie únavy a budovanie sebavedomia žiakov je kľúčový pre ich aktívne zapájanie sa do písomných činností a celkový školský úspech.

Prejavy žiaka s dyspraxiou v čitateľskom prejave

Podľa Lawrence (2025) dyspraxia zahŕňa nielen motorické ťažkosti, ale aj **problémy s organizovaním myslenia, pozornosťou, pamäťou a niekedy aj rečou**, ktoré môžu nepriamo ovplyvniť čítanie u žiakov. Ťažkosti s plánovaním

a udržiavaním pozornosti môžu viesť k **pomalšiemu spracovaniu textu a horšiemu porozumeniu**, a komorbidity, ako dyslexia môžu situáciu ešte zhoršovať. Preto pri podpore čítania u žiakov s dyspraxiou treba brať do úvahy aj tieto kognitívne aspekty, a nie len motorické prejavy.

Existuje niekoľko hlavných spôsobov, ktorými môže dyspraxia konkrétne ovplyvniť čítanie.

Prvým faktorom je oslabené sledovanie pohybov očí. Pri čítaní musia oči spolupracovať a plynulo sa pohybovať po riadku textu. Ide presne o ten typ motorickej koordinácie, s ktorým majú žiaci s dyspraxiou ťažkosti. Môže sa to prejavovať napríklad vynechávaním slov alebo riadkov, častým strácaním miesta v texte, ťažkosťami pri odpisovaní z tabule a tiež únavou pri čítaní (žiak si môže trieť oči alebo sa sťažovať, že ho bolia).

Druhým faktorom je oneskorený vývin reči, a s tým súvisiace ťažkosti vo fonologickom spracovaní. Problémy s rečou sa u väčšiny detí prejavia už pred nástupom do školy. Logopedická intervencia ich zvyčajne dokáže zlepšiť, hoci napredovanie môže byť pomalšie. Problém spočíva v tom, že reč je úzko prepojená so spracovaním zvukov. Ak má žiak ťažkosti vo fonologickej oblasti (v rozlišovaní a spracovaní hlások), učenie sa dekódovania pri čítaní je preň veľmi náročné.

Tretím faktorom sú ťažkosti v plánovaní a postupnosti (serialite). Exekutívne funkcie patria medzi najdôležitejšie činnosti mozgu. Plánovanie sa netýka len veľkých vecí (*napríklad čo si vziať na výlet*), ale aj úplne bežných činností, ktoré vyžadujú usporiadanie krokov v správnom poradí – napríklad príprava pracovného miesta na začiatku školského dňa. Rovnako náročné môže byť usporiadať myšlienky tak, aby odpoveď na otázku mala správne poradie a logickú štruktúru, čo je typický problém u mnohých osôb s dyspraxiou. Čítanie si v počiatočných fázach rozvoja gramotnosti vyžaduje veľké množstvo stratégií v zmysle seriality. Žiak musí priradiť každé písmeno k správne mu zvuku, tieto zvuky spojiť do slov, zapamätať si význam jednotlivých slov a následne vytvoriť zmysluplnú vetu. Tento proces sa postupne nabaľuje a predstavuje výraznú mentálnu záťaž aj pre dieťa bez dyspraxie (Forrest, 2018).

Podľa Lexia Learning (2023) sú pri rozvoji čítania u žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami efektívne najmä stratégie založené na explicitnej a systematickej inštrukcii. Explicitná inštrukcia spočíva v jasnom vysvetľovaní učiva, modelovaní postupu a vedení žiakov krok za krokom. Tento prístup je vhodný aj pre žiakov s dyspraxiou, keďže im pomáha lepšie pochopiť štruktúru úloh a kompenzuje ich ťažkosti v oblasti plánovania a organizácie činností. Ďalšou dôležitou stratégiou je aktivácia predchádzajúcich vedomostí pred čítaním textu. Prepojenie nových informácií s existujúcimi poznatkami podporuje porozumenie a uľahčuje spracovanie textu. U žiakov s dyspraxiou môže táto stratégia znížiť náročnosť čítania, keďže im poskytuje oporu v už známych informáciách a pomáha lepšie sa orientovať v texte. Zároveň odporúča používanie grafických organizérov, ako sú pojmové mapy, diagramy alebo časové osi. Tieto vizuálne pomôcky umožňujú žiakom prehľadne usporiadať informácie, identifikovať hlavné myšlienky a vzťahy medzi nimi.

Pre žiakov s dyspraxiou sú grafické organizéry obzvlášť prínosné, pretože podporujú vizuálne spracovanie informácií a kompenzujú oslabené schopnosti sekvenovania a pracovnej pamäti. Významnú úlohu zohrávajú aj stratégie rozdelené na fázy pred čítaním, počas čítania a po čítaní. Pred čítaním sa odporúča oboznámiť žiakov s témou a kľúčovou slovnou zásobou. Počas čítania je dôležité viesť žiakov k aktívnej práci s textom, napríklad prostredníctvom otázok a poznámok. Po čítaní je vhodné zamerať sa na zhrnutie textu a upevnenie porozumenia. Takto štruktúrovaný prístup pomáha žiakom s dyspraxiou lepšie zvládnuť nároky čítania a podporuje ich čitateľské porozumenie.

Dyspraxia môže významne ovplyvniť čítanie prostredníctvom oslabeného sledovania očí, ťažkostí vo fonologickom spracovaní, plánovaní, sekvenovaní a udržiavaní pozornosti, pričom komorbidita, ako je dyslexia, môžu tieto ťažkosti ešte prehĺbovať. Úspešná podpora čítania si preto vyžaduje komplexný prístup, ktorý zohľadňuje nielen motorické, ale aj kognitívne a jazykové aspekty. Využívanie explicitnej a systematickej inštrukcie, aktivácia predchádzajúcich vedomostí, práca s grafickými organizérmi a štruktúrovanie čítania do jednotlivých fáz môže žiakom s dyspraxiou výrazne pomôcť zlepšiť čitateľské porozumenie, plynulosť a schopnosť pracovať s textom.

Záver

Dyspraxia, resp. vývinová porucha koordinácie (DCD), predstavuje komplexnú neurovývinovú poruchu, ktorá neovplyvňuje len motorické schopnosti žiaka, ale zasahuje aj do viacerých oblastí jeho školského fungovania. Ako práca poukazuje, prejavy dyspraxie sa v školskom prostredí odrážajú v ťažkostiach s písaním, čítaním, matematickými zručnosťami, ako aj v oblasti organizácie, pozornosti a sociálneho fungovania. Zistenia z odbornej literatúry potvrdzujú, že žiaci s dyspraxiou môžu čeliť výrazným výzvam pri zvládaní bežných školských úloh, ktoré si vyžadujú koordináciu pohybov, motorické plánovanie, vizuálno-motorickú integráciu a schopnosť seriality. Bez adekvátnej podpory môžu tieto ťažkosti viesť k zníženej školskej úspešnosti, frustrácii a poklesu sebavedomia žiaka. Príspevok zdôrazňuje význam včasnej identifikácie dyspraxie a potrebu individuálne prispôsobených pedagogických a podporných stratégií. Vhodne zvolené úpravy vyučovania, kompenzačné pomôcky a podporné opatrenia môžu významne prispieť k zníženiu školských ťažkostí a k rozvoju silných stránok žiakov s dyspraxiou.

Bibliografia

AMIN, R. 2024. *A guide for supporting learners with dyspraxia*. Pentagon Play. [online]. 2024 [citované 14.12.2025]. Dostupné na internete: <https://www.pentagonplay.co.uk/news-and-info/guide-for-supporting-learners-with-dyspraxia>

- BARNETT, A. L., & PRUNTY, M. 2021. Handwriting difficulties in developmental coordination disorder. *Current Developmental Disorders Reports*, 8(1), 6-14. [online]. 2021 [citované 14.12.2025]. Dostupné na internete: <https://doi.org/10.1007/s40474-020-00216-8>
- BIOTTEAU, M., DANNA, J., BAUDOU, É., et al. 2019. Developmental coordination disorder and dysgraphia: Signs and symptoms, diagnosis, and rehabilitation. *Neuropsychiatric Disease and Treatment*, 15, 187-201. <https://doi.org/10.2147/NDT.S120514>
- CASTELLUCCI, G., & SINGLA, R. 2025. Developmental coordination disorder. *StatPearls*. StatPearls Publishing. [online]. 2025 [citované 14.12.2025]. Dostupné na internete: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK603724/>
- ČARNICKÁ, M. 2024. Hrubá motorika a jej úloha pri rozvíjaní grafomotoriky. *Aktuálne problémy telesnej výchovy a športu 13*. Ružomberok: VERBUM – vydavateľstvo KU, 2024, 101-110. ISBN 978-80-561-1150-5.
- FORREST, S. 2018. *How to teach a child with dyspraxia to read*. Helping Children to Read. [online]. 2025 [citované 14.12.2025]. Dostupné na internete: <https://helpingchildrentoread.com/articles/how-to-teach-a-child-with-dyspraxia-to-read/>
- HLADUSH, V., KOVÁČOVÁ, B., DUDEK, M. 2024. Teaching preschool children with dyspraxia as an urgent scientific and pedagogical problem. *Actual problems of the correctional education (pedagogical sciences)*, (23), 100-115. <https://doi.org/10.32626/2413-2578.2024-23.100-115>
- HLADUSH, V., KOVÁČOVÁ, B., GAVRILOV, O. V. 2025. Support in Teaching Preschoolers with Manifestations of Motor Dyspraxia. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Pedagogical Sciences*, (1), 168-186. [https://doi.org/10.35433/pedagogy.1\(120\).2025.14](https://doi.org/10.35433/pedagogy.1(120).2025.14)
- HOMOLOVÁ, M. 2024. Dyspraxia: limitations in coordination and locomotion in a group of preschool children. *MMK 2024: Mezinárodní Masarykova konference pro doktorandy a mladé vědecké pracovníky*. Hradec Králové: Magnanimitas akademické sdružení, 2024, s. 583-590. ISBN 978-80-87952-41-2.
- KIRBY, A. 2009. *Developmental coordination disorder (dyspraxia): The road to recognition*. David Fulton Publishers.
- KOVÁČOVÁ, B. 2023. Včasné identifikovanie dyspraxie u dieťaťa s predpokladanými ťažkosťami v pohybovom prejave. *Disputationes Scientificalae Universitatis Catholicae in Ružomberok*, 23(2), 21-29. <https://doi.org/10.54937/dspt.2023.23.2.21-29>
- MAGOVÁ, M. 2025. Analýza a kontextualizácia špecifických vývinových porúch učenia. *Perspektívy motorickej dyspraxie v kontexte špecifických porúch učenia*. Ružomberok: VERBUM – vydavateľstvo KU, 2025, s. 9-29. ISBN 978-80-561-1200-7.

- LAWRENCE, H. 2025. *Recognising and supporting learners with dyspraxia (developmental coordination disorder)*. Twinkl. [online]. 2025 [citované 14.12.2025]. Dostupné na internete: <https://www.twinkl.sk/blog/recognising-and-supporting-learners-with-dyspraxia-developmental-coordination-disorder>
- LEXIA LEARNING. 2023. *Best reading strategies for special education students*. [online]. 2023 [citované 14.12.2025]. Dostupné na internete: <https://www.lexialearning.com/blog/best-reading-strategies-for-special-education-students>
- LISA. 2024. *Dyspraxia and handwriting difficulties: Key insights*. SEN Tutors. [online]. 2024 [citované 14.12.2025]. Dostupné na internete: <https://sentutors.co.uk/dyspraxia-and-handwriting-difficulties-key-insights/>
- MAGRID EDUCATION. 2024. *Dyspraxia and writing strategies for success*. [online]. 2024 [citované 14.12.2025]. Dostupné na internete: <https://magrid.education/dyspraxia-and-writing-strategies-for-success/>
- ZELINKOVÁ, O. 2009. *Poruchy učení*. Praha: Portál, 2009. 264 s. ISBN 978-80-7367-514-1.

Príspevok je parciálnym výstupom z projektu KEGA 007KU-4/2024 s názvom Tímový prístup k vzdelávaniu dieťaťa s dyspraxiou v predškolskom veku: od identifikácie ťažkostí k úspešnej inklúzii.

Mgr. Miriam Vinceková

Katedra špeciálnej pedagogiky

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta

Hrabovská cesta 1, 034 01 Ružomberok

Základná škola s materskou školou

Dostojevského ulica 2616/25, 058 01 Poprad

miriam.vincekova205@edu.ku.sk